

กัณฑ์ที่ 25

เกณียานุโมทนาคาถา

แสดง ณ วันที่ ๑๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

อคคิหุตฺตํ มุขํ ยถฺญา

ราชา มุขํ มนุสฺसानํ

นภขตฺตานํ มุขํ จนุโท

ปฺลฺยณฺมาภฺยมาณานํ

ภณิสฺสาม มยฺ คาถา

เอตา สฺตฺตฺตฺนํ สกฺกจฺจํ

สวิตฺติ จนฺทโส มุขํ

นทีนํ สาคโร มุขํ

อาทิจฺโจ ตปตฺตํ มุขํ

สงฺโฆ เว ยชตฺตํ มุขํ

กาลทานปฺปทีปิกา

ทายกา ปฺลฺยณกามินิตี ฯ

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถา เฉลิมเพิ่มเติมศรัทธา ประดับสติปัญญาของท่านพุทธบริษัท
ทั้งคฤหัสถ์บรรพชิต บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ เพื่อทำกรรมสวนกิจในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า วันนี้
จะแสดงด้วย **เกณียานุโมทนาคาถา** เครื่องกล่าวปรารภทั้งทางโลกและทางธรรม และทางบำเพ็ญทานการ
กุศล แต่ว่าเราท่านทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตเป็นพุทธศาสนิกชนตั้งอยู่ในภูมิพื้นของปฤชณ ต้องจำ
ข้อสำคัญที่ขบขันไว้ในมนุษยโลกนั้นก่อน เพราะว่าเราท่านทั้งหลายเกิดมาเป็นมนุษย์ ไม่รู้จักจุดหมายใจดำของ
การบูชาไม่รู้จักจุดหมายใจดำของคัมภีร์แห่งโลก ไม่รู้จักจุดหมายใจดำของพระเจ้าแผ่นดิน ไม่รู้จักจุดหมาย
ใจดำของแม่น้ำสมุทรสาคร ไม่รู้จักจุดหมายใจดำของดวงจันทร์ ไม่รู้จักจุดหมายใจดำของดวงอาทิตย์
เรื่องนี้ ใน ๖ ข้อนี้ควรตั้งใจสืบต่อไป ตามวาระพระบาลีว่า

อคคิหุตฺตํ มุขํ ยถฺญา

สวิตฺติ จนฺทโส มุขํ

ราชา มุขํ มนุสฺसानํ

นทีนํ สาคโร มุขํ

นภขตฺตานํ มุขํ จนุโท

อาทิจฺโจ ตปตฺตํ มุขํ

ยถฺญาทั้งหลายมีไฟเป็นหัวหน้า

สวิตฺติฉันท เป็นคัมภีร์ของฉันทศาสตร์ทั้งหลาย

พระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุขของมนุษยนิกรทั้งหลาย

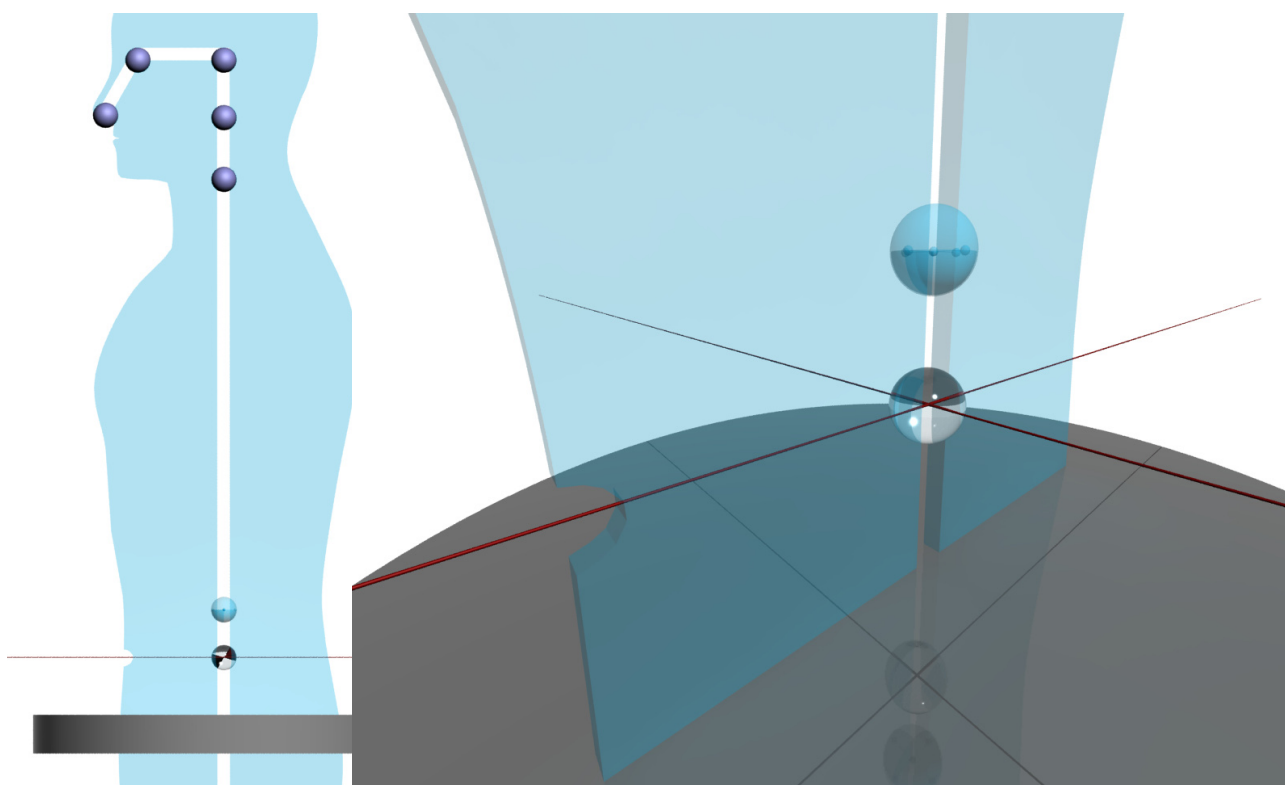
สมุทรสาครเป็นประมุขของแม่น้ำทั้งหลาย

ดวงจันทร์เป็นประมุขของดวงดาวนักษัตรทั้งหลาย

ดวงอาทิตย์เป็นประมุขของสิ่งที่มีความร้อนทั้งหลาย

สิ่งที่ร้อนทั้งหลายหรือว่าความร้อนทั้งหลายส่องแสงอาทิตย์ไม่ได้

ใน ๖ ข้อนี้จะอรรถาธิบายต่อไป ให้เข้าใจเข้าใจ การบูชาทั้งหลายในสากลโลก พระพุทธเจ้าจะ
เกิดขึ้นในโลกเขาก็มีการบูชากัน บูชาพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจะไม่เกิดขึ้นก็มีการบูชากัน คำที่เรียกว่ายถ
นะแปลว่า การบูชา หรือเช่นสรวงต่าง ๆ ที่ปรากฏทำกันอยู่ นานาประเทศจะเช่นสรวงบูชายถต่าง ๆ ต้อง

มีไฟเป็นหัวหน้าทั้งนั้น ต้องมีไฟเป็นประธาน เมื่อติดไฟขึ้นละก็เริ่มบูชากันละ ถ้าว่ายังไม่ติดไฟก็ยังไม่บูชา จะจัดการบูชา จัดอย่างไรจัดไป ถ้ายังไม่ติดไฟยังไม่เริ่มบูชา ต้องติดไฟขึ้นจึงเริ่มบูชา นี่ไฟเป็นข้อสำคัญอยู่ เมื่อเราบูชา มีไฟเป็นประมุข มีไฟเป็นประธานเช่นนี้ เราจะคิดอ่านว่าอะไรในการบูชา เราเป็นพุทธศาสนิกชน ก็คงไม่รู้ ก็คงจุดไปตามประเพณีดังนั้น ข้อสำคัญนักเรื่องไฟนะ ดูก็ปรากฏเห็นด้วยตา หุงต้มปิ้งจี่ได้ตาม ความปรารถนา ไหม้บ้านไหม้ช่องก็ได้ วอดวายกันนับคณนาไม่ถ้วน ไฟนะสำคัญอย่างนี้ บาลียืนยันกล่าวว่า **ธมฺโม ปทีโป วีย** ว่าธรรมนั้นเหมือนไฟ เมื่อจุดไฟขึ้นแล้วละก็ เราเป็นพุทธศาสนิกชน ไฟที่ติดอยู่นี้ เหมือนธรรมจริง ๆ หนา ดับไปเสียไม่มีไม่เห็น มีไฟจุดขึ้นปรากฏฉันใด ธรรมก็ปรากฏฉันนั้น เมื่อผู้ปฏิบัติ เป็นขึ้น เห็นที่เดียวธรรม ใสสว่างกระจ่างชัดขาวทีเดียว ถ้าว่าไม่เป็นก็ไม่เห็นปรากฏเหมือนไม่มี เมื่อเป็น เข้าเห็นปรากฏทีเดียว

ธรรม เป็นดวง เป็นดวงเหมือนกัน เป็นดวงใหญ่เล็กตามส่วน ดวงอย่างขนาดเล็กก็มี ดวง ขนาดใหญ่ก็มี ขนาดกลางก็มี มีดวงเหลือที่คณานับ ในเรื่องดวงธรรม

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์

๑. ไสบริสุทธ์ **๓**เท่า ฟองไข่แดงของไก่ ไสเหมือนกระจกคัน
ฉ่องส่องเงาหน้าฉันดวงธรรม

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด

๒เท่า ฟองไข่แดงของไก่ ไสอีก

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์

๓เท่า ฟองไข่แดงของไก่ ไสอีกเหมือนกันแบบเดียวกัน
ใสหนักขึ้นไป

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด

๔เท่า ฟองไข่แดงของไก่ ไสหนักขึ้นไป

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม

๕เท่า ฟองไข่แดงของไก่ ไสหนักขึ้นไป

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด

๖เท่า ฟองไข่แดงของไก่ ไสหนักขึ้นไป

ภาพจาก : hubblesite.org

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรุปรหม	๗ เท้า ฟองไข่แดงของไก่ ไสหนักขึ้นไป
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรุปรหมละเอียด	๘ เท้า ฟองไข่แดงของไก่ ไสหนักขึ้นไป
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม	เท้าหน้าตักของธรรมกาย หน้าตักธรรมกายกว้างแค ไหนดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็ใหญ่แค่นั้น
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด	๕ วา วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว นั่นดวง ธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดา	๕ วา วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดาละเอียด	๑๐ วา วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๑๐ วา กลมรอบตัว
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคา	๑๐ วา กลมรอบตัว
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคาละเอียด	๑๕ วา กลมรอบตัว
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคา	๑๕ วา กลมรอบตัว
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคาละเอียด	๒๐ วา กลมรอบตัว
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหันต์	๒๐ วา กลมรอบตัว
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหันต์ละเอียด	๒๐ วา กลมรอบตัว กว้างหนักออกไปหนักออกไปนี้ ดวงธรรมใหญ่อย่างนี้

ดวงไฟละ ดวงไฟฟ้าใหญ่เล็กตามส่วน เห็นไหมละ ดวงไฟฟ้าใหญ่เล็กตามส่วน ครานี้เห็นแล้ว ดวงไฟทำให้เล็กให้โตได้อย่างนี้ แล้วแต่มนุษย์จัดสรรทำขึ้น ไฟที่ไหม้ปามมนุษย์ไม่ได้ทำ ไหม้ขึ้นเองลูกช่วง โชติไปหมด แล้วแต่เชื้อมากน้อย เชื้อมากลูกมาก เชื้อน้อยลูกน้อย ลูกกันจนกระทั่งไฟบรรลัยกัลป์ ลูกเต็ม โลก ใหญ่โตมโหฬารอย่างนั้น ดวงธรรมเล้กก็อย่างนั้นเหมือนกัน ดวงธรรมที่เป็นฝ่ายพระนะใสสะอาดสว่าง เป็นธรรมไปหมด ดวงบาป ดวงธรรมโตเท่าไรดวงบาปก็โตเท่านั้น ดวงธรรมเล็กเท่าไรดวงบาปเล็กเท่านั้น นี่เป็นดวงๆ เหมือนกัน ธมฺโม ปทีโป วีย ธรรมเหมือนไฟ เมื่อเราจุดไฟเวลาใดก็ถึงธรรมเวลานั้น ว่าอ้อ ดวงไฟที่ปรากฏขึ้นนี้ ที่เรานับถือธรรมแสวงหาธรรม เรายังไม่เป็นธรรมที่เรายังไม่เป็นยังไม่เห็นปรากฏ ก็ให้ กำหนดรู้เหมือนไฟอย่างนี้แหละ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ดับไปได้ ถ้าเกิดขึ้นสว่างดีดับวูบไปเดี๋ยวนั้นก็ได้ เกิดขึ้น สว่างดีค่อยๆ ดับไปก็ได้ เกิดขึ้นแล้วไม่ดับติดจนกระทั่งสำเร็จก็ได้ อย่างนี้ ดวงไฟเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้น การบูชาทั้งหลายมีไฟเป็นประมุขมีไฟเป็นหัวหน้า

ไฟเมื่อจุดขึ้นแล้วให้นึกถึงว่าไฟให้แสงสว่างให้ประโยชน์แก่มนุษย์มากนัก ใช้ถูกส่วนเข้าแล้ว ให้ประโยชน์แก่มนุษย์มากนัก หุงต้มปิ้งจี่ได้ตามความปรารถนา ต้องการสิ่งใดได้ต้องตามความปรารถนา จะให้เป็นรถยนต์เรือบินได้สมมาตามปรารถนา ใช้ไฟได้ดังนี้ ถ้าใช้ไม่ดีไหม้บ้านไหม้ช่องก็ได้ ธรรมเหมือนกัน ถ้าใช้ดีก็วิเศษวิโสหนักทีเดียว ให้สำเร็จมรรคผลตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตปหาน ไปนิพพานได้สมเจตนา ถ้าทำ ไม่ดีก็คว่ำไปโลกันตร์เหมือนกัน ไปตกโลกกันตร์เหมือนพวกมิชฌาทิฏฐิเหมือนกัน ประพฤติธรรมไม่ดีไม่ถูก ผิด ธรรมไป ไปเป็นมิชฌาทิฏฐิ เหมือนพระเทวทัตปฏิบัติธรรม ทำพลาดธรรมไป ไปอยู่ในอเวจีพลาดธรรมไปอเวจี เหมือนกัน ผิดธรรมไป ถ้าว่าถูกธรรมดีแล้วละก็ ธรรมนั้นส่งให้รุ่งโรจน์โชตินาการ หาประมาณมิได้ทีเดียว ธรรมนะ ถ้าจะกล่าวถึงส่วนแล้วละก็ ที่เรียกว่าการบูชาไฟ การบูชามีไฟเป็นประมุข มีไฟเป็นหัวหน้า การ

ปฏิบัติศาสนาก็ มีธรรมเป็นประมุข มีธรรมเป็นหัวหน้าเหมือนกัน แบบเดียวกัน เหตุนี้เราปฏิบัติศาสนาต้องมีธรรมเป็นหัวหน้า ต้องมีธรรมเป็นประธาน ถ้าอยู่ในโลก การบูชาทั้งหลายเหล่านั้นมีไฟเป็นหัวหนามีไฟเป็นประธาน แบบเดียวกันดังนี้ เมื่อรู้หลักดังนี้ นี้ข้อต้น

ข้อที่๒ รองลงไป **สาวิตติ จนุทโส มุข** สาวิตติศาสตร์เรื่องนี้ เป็นคัมภีร์ของพราหมณ์เขา สาวิตติศาสตร์นี้แหละเป็นคัมภีร์สำคัญของเขา ถ้าเรียนจบคัมภีร์สาวิตติศาสตร์แล้วละก็จะเป็นโปรเฟสเซอร์ อาจารย์อย่างใหญ่ทีเดียว เป็นครูอาจารย์อย่างใหญ่ทีเดียว คัมภีร์อื่นๆ ที่รองลงไปก็ฉันทศาสตร์ รองสาวิตติศาสตร์ลงไป แต่ว่าคัมภีร์ใดคัมภีร์หนึ่งจะท่วมทับคัมภีร์สาวิตติศาสตร์นั้นไม่ได้ สาวิตติศาสตร์ต้องเป็นคัมภีร์ใหญ่เหมือนธรรมวินัยไตรปิฎกของเรา คัมภีร์พระวินัยปิฎก คัมภีร์สุตตันตปิฎก คัมภีร์ปรมัตถปิฎก ในปิฎกทั้ง๓ ปรมัตถปิฎก เป็นคัมภีร์สูงเป็นประธานหมดของพระวินัยพระสูตร ฉะนั้นคัมภีร์อื่นต้องรวมลงในสาวิตติศาสตร์ทั้งนั้น เมื่อถึงสาวิตติศาสตร์แล้ว เป็นความรู้สุดท้ายของโลกเขา มีแค่นั้นแหละให้รู้จักอย่างนี้ นี่เป็นข้อที่ ๒

ข้อที่๓ **ราชา มุข มหุสสุสาน** พระราชาพระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุขของมนุษย์นิกรทั้งหลาย หมดประเทศไทยหมดทุก ๆ ประเทศ พระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุขของมนุษย์นิกรหมดทั้งประเทศ หมดทั้งประเทศต้องบูชาพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น ต้องเคารพพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น ต้องนับถือพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น ต้องยำเกรงพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น เพราะพระเจ้าแผ่นดินนั้นเป็นประมุขเป็นหัวหน้า ถ้าว่าใครไม่ให้สิทธิ์ต่อพระเจ้าแผ่นดิน ลุอำนาจพระเจ้าแผ่นดิน ถูกพระเจ้าแผ่นดินไม่ประพฤติดี ประพฤติผิดบทกฎหมายของพระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินก็ต้องจับใส่คุก พระเจ้าแผ่นดินก็ต้องลงโทษตัดศีรษะ ทำได้แบบนี้แล้วไม่มีใครว่าอะไรจะตัดศีรษะอย่างไรก็ตามชอบใจ นี่เป็นใหญ่กว่านิกรมนุษย์ทั้งหลาย อย่างนี้หมดทั้งประเทศพระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุข พระเจ้าแผ่นดินเป็นหัวหน้า พระเจ้าแผ่นดินเป็นประธาน นี่เป็นข้อที่ ๓

ข้อที่๔ **นทีหิ สาคโร มุข** สมุทรสาครเป็นประมุขของแม่น้ำทั้งหลาย แม่น้ำน้อยใหญ่มีมากน้อยเท่าใดในสกลโลกธาตุ เมื่อฝนตกลงแล้วก็ท่วมล้นไปตามหน้าที่ เมื่อเต็มแม่น้ำน้อยก็ไหลไปแม่น้ำใหญ่ เมื่อเต็มแม่น้ำใหญ่ก็ต้องไหลไปสู่สมุทรสาครทะเลใหญ่โน้น ทะเลใหญ่นั้นแหละเป็นประมุขของแม่น้ำทั้งหลาย แม่น้ำทั้งหลายย่อมไหลไปรวมที่นั่น เมื่อรู้จักน้ำสมุทรสาครดังนี้แล้วละก็ สัตว์ทั้งโลกจะเป็นหญิงก็ดี ชายก็ดี ในกามภพนี้ รวมอยู่ในกามทั้งนั้น กามบังคับปณปี ทั้งหญิงทั้งชายกิเลสกาม วัตถุกามบังคับปณปีทีเดียวให้ติดอยู่ในกิเลสกามบ้าง วัตถุกามบ้าง ร้องไห้ร้องครางไปต่าง ๆ นานา รบราฆ่าฟันซึ่งกันและกันเพราะกิเลสพัสตูกามเหล่านี้แล หมกอยู่ในกามนี้ นี่แหละฉันทิ สมุทรสาครให้สรรพสัตว์ทั้งหลายอยู่อาศัยได้ตามความปรารถนา กามสมุทัยสัง ที่ให้สัตว์เวียนว่ายตายเกิด นี่ตัวสมุทัยแท้ ๆ ให้สัตว์เวียนว่ายตายเกิดนั้น เป็นใหญ่สำคัญ ในสกลโลกหมดทั้งกามภพ รูปภพ อรูปภพ อยู่ในสมุทัยทั้งนั้น ข้ามพ้นสมุทัยไปไม่ได้ สมุทัยเป็นคู่กับพระนิพพาน ถ้าพ้นสมุทัยก็ไปนิพพาน เหมือนแม่น้ำทั้งหลาย ถ้าตกลงมาแล้วจะไป

ไหนไม่ได้ ต้องไปขังอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรนั้น ตัดมหาสมุทรนั้นแหละไม่ไปไหน สัตว์โลกเกิดมาแล้วไปไหนไม่ได้ ติดอยู่ในสมุทยัสัจฉนั้น ให้รู้จักที่สำคัญอย่างนี้ เมื่อรู้จักที่สำคัญอย่างนี้ เป็นข้อที่ ๔

ข้อที่ ๕ **นภขตุตาทน์ มุข จนุโท** พระจันทร์เวลากลางคืนขึ้นเป็นประมุขของดาวนักษัตรฤกษ์ทั้งหลาย ดาวมีมากน้อยเท่าใดในท้องฟ้า ดาวย่อมเป็นรองดวงจันทร์ ดวงจันทร์เป็นใหญ่กว่า ดวงดาวทั้งหมดมีมากน้อยเท่าใด ดวงจันทร์เป็นสำคัญกว่า แสงสว่างก็มากกว่า ดวงดาวมีมากน้อยเท่าใด จะรวมเท่าใดก็ไม่เท่าดวงจันทร์ ดวงจันทร์สำคัญกว่า ดวงจันทร์สว่างกว่า เมื่อรู้จักหลักอันนี้ ดวงจันทร์ทำแสงสว่างให้สำคัญลบดวงดาวหมดทั้งสิ้นอันใดก็ดี ดวงที่ให้สัตว์เวียนว่ายตายเกิดเหล่านี้ ก็มีดวงธรรมอีกสำหรับแก้ไขให้สัตว์โลกให้พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ดวงธรรมใหญ่เป็นลำดับจนกระทั่งดวงของพระอรหันต์ ใหญ่วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว สว่างหมดทั้งธาตุทั้งธรรม จะดูอะไรเห็นหมด ฉันทิด ดวงที่เป็นบาปอกุศลมีมากเท่าใดก็ถูกดวงธรรมที่ใหญ่เช่นนั้นครอบงำหมด ดวงธรรมที่ย่อย ๆ ทำอะไรไม่ได้ เหมือนดวงดาวทำอะไรไม่ได้ ดวงจันทร์เป็นประมุขของดวงดาวทั้งหลาย ดวงธรรมที่ดีที่สุด ที่ใหญ่ก็เป็นประมุขของดวงบาปทั้งหลาย เหล่านี้ ดวงธรรมย่อย ๆ ทำอะไรไม่ได้ สู้ดวงที่ใหญ่ไม่ได้ พาสัตว์ให้ข้ามพ้นจากสมุทย

...ธรรม เป็นดวง เป็นดวงเหมือนกัน เป็นดวงใหญ่เล็กตามส่วน
ดวงอย่างขนาดเล็กก็มี ดวงขนาดใหญ่ก็มี ขนาดกลางก็มี มีดวง
เหลือที่คณานับ ในเรื่องดวงธรรม....

ภาพจาก : hubblesite.org

ได้ นี่ก็เป็นข้อสำคัญ เป็นข้อที่ ๕

ข้อที่ ๖ **อาทิจโจ ตปต์ มุขี** ความร้อนของดวงอาทิตย์ แสงร้อนอื่นหมดทั้งสากลโลกไม่เท่าทันแสงร้อนดวงอาทิตย์ จนกระทั่งไฟบรรลัยกัลป์ ดิน น้ำ ไฟ ลม อากาศเหล่านี้ไหม้บรรลัยหมด อากาศก็ทนไม่ไหว อากาศหยาบหรืออากาศละเอียดเท่าใดก็ช่าง ร้อนหมดทั้งนั้นด้วยอำนาจดวงอาทิตย์ขึ้นหลายดวง ๆ เข้า แต่ดวงเท่านี้เราก็ร้อนพอใช้อยู่แล้ว นี่แหละถ้าพูดถึงความร้อนดวงอาทิตย์ไม่มีอะไรเท่า

เราเป็นพุทธศาสนิกชน หญิงก็ดี ชายก็ดีทั้งคู่หวั่นกลัวบรรพชิตไม่ว่า เมื่อเราจะแสวงหาบุญกุศลในทางพุทธศาสนา จะบำเพ็ญในโลกกับเขา ถ้าไม่พบพุทธศาสนาไม่พบพระสงฆ์แล้ว เสียคราวเสียสมัยที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าว่าพบพระพุทธศาสนาพบพระสงฆ์เข้าแล้วบุญลาภอันล้ำเลิศ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ทีเดียว แล้วจะต้องทำอะไรถ้าพบหมู่พระสงฆ์เข้าแล้ว เราเป็นบุญลาภอย่างไรล่ะ ก็มาพบพระสงฆ์เข้าแล้ว นี่ เป็นบุญลาภอย่างไรล่ะ พระสงฆ์เป็นเนื่อนาบุญนา ต้องการบุญเท่าไรก็โกยเอาสิ ตวงเอาสิ ตามความปรารถนา ปฏิบัติวัตรฐากเข้าซิจะได้บุญยิ่งใหญ่ไพศาล มีบาติบริหารรับสมอ้างว่า

บุญมากขมาหานี้ สงโฆ เว ยชตฺ มุขิ พระสงฆ์นั้นแหละเป็นประมุขหรือเป็นหัวหน้าหรือเป็นประธานของมนุษย์นิกายทั้งหลาย ผู้ต้องการบุญบำเพ็ญทานอยู่ฉันนั้น ถ้าต้องการบุญบำเพ็ญทานละก็ นี่ในพระสงฆ์นี้แหละเป็นสำคัญ ไฉนโศกที่เปรียบมิได้ บัดนี้เรามาพบหมู่พระสงฆ์แล้วคือ ภิกษุสามเณร ทรงไว้ซึ่งผ้ากาสาवพัสดุ เป็นธงชัยของพระอรหันต์ เราได้บำเพ็ญบุญปรากฏอยู่ในบัดนี้ นี่เป็นประธานของบุญทีเดียว เป็นหัวหน้าของบุญทีเดียว เป็นประมุขของบุญทีเดียว รู้จักหลักอันแน่นอนแล้วให้อุตส่าห์ตั้งอกตั้งใจว่าเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระสงฆ์เข้าแล้ว ตัวบุญละ ต้องการอื่นไม่สมความมุ่งหมายที่มาพบละ หรือไม่เช่นนั้นเป็นนุระเราก็จะบวชเป็นพระสงฆ์บ้าง เราจะบำเพ็ญกิจของพระสงฆ์ให้เต็มที่ ถ้าเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ครองเรือนเล่า เราจะต้องบริจาคทานให้เป็นที่เป็นฐานทีเดียว มาพบบุญอันล้ำเลิศอันประเสริฐแล้ว เป็นประมุขของบุญทั้งหมดแล้ว

พระสงฆ์จะเป็นประมุขของบุญอย่างไร? พระพุทธเจ้าไม่เป็นประมุขของบุญหรือ? ไม่ยิ่งกว่าพระสงฆ์หรือ? พระสงฆ์เป็นประมุขของบุญยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าไม่เกิดขึ้นพระสงฆ์จะมีได้อย่างไร มีไม่ได้ พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นก็มีพระสงฆ์ขึ้น พระสงฆ์นั้นแหละเป็นประมุขสำคัญ เมื่อพระผู้มีพระภาคมีพระชนม์อยู่นั้น พระเจ้าแม่ nämā หาบขาบตีโคตมีทอผ้าคู่หนึ่งไปถวายพระบรมศาสดา เพื่อจะให้พระองค์ทรงใช้ด้วยพระองค์เดียวสองผืน พระองค์เพื่อจะสงเคราะห์พระเจ้าแม่ nämā หาบขาบตีโคตมี เมื่อพระเจ้าแม่ nämā หาบขาบตีโคตมีทอผ้า เอาคู่ผ้ามาถวายแล้ว เมื่อประสูติจากพระมารดาได้เจ็ดวัน พระมารดาก็ทิวคตไป พระเจ้าแม่ nämā หาบขาบตีโคตมีได้พิทักษ์รักษาเลี้ยงดูจนกระทั่งเติบโตมา เราจะสงเคราะห์พระเจ้าแม่ nämā ให้เป็นผู้มีบุญใหญ่กุศลใหญ่ รับคู่ผ้าของพระเจ้าแม่ nämā หาบขาบตีโคตมี รับผืนเดียว รับสั่งให้ถวายพระสงฆ์เสียผืนหนึ่ง พระเจ้าแม่ nämā หาบขาบตีโคตมีไม่ปรารถนาจะถวายพระสงฆ์ ปรารถนาจะถวายแก่พระองค์เท่านั้น ทำอย่างประณีตด้วยพระหัตถ์ของพระนางเอง พระองค์ก็ไม่ทรงรับ แค้นสักเท่าไรก็ไม่ทรงรับ แค้นพระอานนทีให้ช่วยแค้นพระบรมศาสดาให้ทรงรับทั้งสองผืนเถิด พระองค์ไม่ทรงรับอีก จำเป็นต้องถวายเป็นของสงฆ์ไป เมื่อถวายเป็นของสงฆ์ท่านก็รับเป็นลำดับ เฉพาะผ้าผืนนั้นไปถูกเอาชิตภิกษุผู้บวชใหม่ พระเจ้าแม่ nämā เสียพระทัย ถ้าว่าเราได้ทำโดยประณีตด้วยตนเอง ไปถูกกับภิกษุบวชใหม่หาสมควรไม่ พระองค์ทรงทราบพระอัยยาศัย ทรงเรียกพระอานนทีให้นำเอาบาตรมา พระอานนทีส่งบาตรให้ พระจอมไตรเขวียงบาตรไปในอากาศ ให้ภิกษุสามเณรในที่นั้นไปนำเอาบาตรมาให้พระตถาคต ขว้างลับเข้ากลีบเมฆหายไปแล้ว ไม่รู้ไปทางไหน พระอรหันต์ท่านก็รู้ว่าปัญหานี้ถูกเพื่อชิตภิกษุบวชใหม่โน้น ปุณชนก็ไม่ว่าผู้ถูกเพื่อกระทำเพื่ออะไร จะเอาก็ไม่ได้ เหาะไปก็ไม่ได้ ชิตภิกษุบวชใหม่ยกมือขึ้นนมัสการ ด้วยบุญญาภินิหารที่ข้าพเจ้าสั่งสมอบรมมาแต่ชาติก่อน ถ้าจะได้ตรัสรู้เป็นพระศาสดาเอกในโลก เหมือนพระบรมศาสดานี้แล้ว ขอให้บาตรนั้นมาสู่หัตถ์ของข้าพเจ้าในบัดนี้ พอขาดคำอธิษฐานเท่านั้น บาตรก็กลบลอยลิวมาสู่หัตถ์ชิตภิกษุบวชใหม่ พอบาตรสู่หัตถ์ของชิตภิกษุบวชใหม่ พระจอมไตรตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย รู้จักไหมหนั้นนะ ภิกษุบวชใหม่นั้นคือใคร? ภิกษุตอบว่าไม่รู้จัก พระองค์ทรงรับสั่งว่า นั่นแหละนะ ภิกษุ ท. น้องชายเราตถาคต ไปในภายภาคข้างหน้าจะได้เป็นศาสดาเหมือนกับเราดังนี้แหละ พระเจ้าแม่ nämā ก็ดีอกดีใจ ปลื้มอกปลื้มใจว่าได้ทำด้วยความตรากตรำลำบาก จำเดิมแต่จ้างให้ช่างทองตีทองทำเป็นอ่างกุ่มฝ้าย รดน้ำด้วยน้ำอันประณีต ด้วยน้ำหอมบ้าง ทำมาด้วยความตรากตรำลำบาก ลั่นกาลช้านานกว่าจะได้ผ้าสองผืนตั้งใจเอามาถวายพระบรมศาสดาสองผืน พระศาสดาได้เป็นศาสดาในโลกนี้ ในปัจจุบันทันตาเห็น เราได้ถวายซึ่งผ้านี้แก่พระศาสดาผืนหนึ่ง และผ้าของเราอีกผืนหนึ่งเล่าถวายแก่ชิตภิกษุบวชใหม่ จะเป็นพระพุทธเจ้า

....ที่เราตั้งใจบริจาคทานบัดนี้ บริจาคทานอยู่ในสงฆ์ บางท่านมีทานเล็กน้อย
เข้าไปถวายองค์โน้นถวายองค์นี้ นั้นทำให้ผลน้อยลงไป ถ้าทำให้ผลมาก มีน้อย
เดียวก็ช่าง ผลไม้น้อย กลัวไปก็ช่าง มุ่งถวายพระสงฆ์สิ ถวายพระสงฆ์นะถวาย
อย่างไร? เพราะว่า ในหมดทั้งสากลโลกมีเท่านั้น ก็ขอถวายในสงฆ์ หรือไม่งั้น
ตั้งใจอยู่ว่า ท่านผู้หนึ่งผู้ใดเป็นพระอรหันต์ ผู้หนึ่งผู้ใดจะประพาศิตัวให้เป็นพระ
อรหันต์อรหันต์ต่อไป เป็นอายุพระศาสนา หมดทั้งสกลพุทธศาสนา จงรับทานของ
ข้าพุทธเจ้าเถิด ถ้าว่าท่านเห็นองค์หนึ่งองค์ใดที่เป็นสามเณรก็ช่าง เป็นภิกษุก็ช่าง
รูปพรรณสัณฐานเป็นชนิดใดก็ช่าง โอ ท่านองค์นี้ ๆ เป็นอรหันต์อรหันต์ละ ท่าน
องค์นี้แหละจะเป็นพระอรหันต์ต่อไป ท่านองค์นี้แหละเป็นอายุพระศาสนาละ
ก็น้อมเคารพสักการะด้วยเบญจางคประดิษฐ์ทีเดียว แล้วก็ถวายทานนั้นไป ทาน
นั้นก็ตกเป็นสังฆทานแท้ ๆ ได้ชื่อว่าถวายทานในสงฆ์แท้ ๆ นี่แหละถวาย มีของ
เล็กน้อยให้ถวายฉลาดอย่างนี้ ถ้าฉลาดอย่างนี้ก็เอาตัวรอดได้ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็น
มนุษย์พบพุทธศาสนา....

ในอนาคตกาลภายภาคหน้า ที่ว่าเราถวายผ้ากับพระพุทธเจ้าในอนาคตกาลก็ปานกัน ก็เลื่อมใสยินดีปรีดา
ยิ่งนัก

นี่พระศาสดาวางตำราไว้เป็นตัวอย่าง ถวายแก่พระองค์นะไม่อัศจรรย์ดอก ถวายพระสงฆ์นั้นแน่
ให้ถวายในหมู่พระสงฆ์ พระสงฆ์ที่มาสดมภ์ในวัดปากน้ำ ที่เป็นพระพุทธเจ้าในภายภาคข้างหน้าจะก็
องค์เราก็ไม่รู้เหมือนกัน บางทีมีबारมีแก่ ๆ สร้างมาหลายอสงไขยเราก็ไม่รู้ ไม่รู้ว่าใครสร้างबारมีมาเท่าไร
พระสงฆ์นั้นแหละเป็นประมุขของบุญสำคัญ เป็นหัวหน้าของบุญสำคัญ เป็นต้นของบุญสำคัญ ถ้าต้องการ
บุญก็ถวายในพระสงฆ์ ไม่เจาะจงภิกษุองค์หนึ่งองค์ใด มันหายไปหมู่พระสงฆ์ทีเดียว จะมีข้าวถ้วยปลา
ตัวก็ช่าง มีสิ่งอันใดก็ช่าง ก็ถวายพระสงฆ์ ให้ใจตรงเป็นกลาง ให้ทำดังนี้จะถูกบุญใหญ่ในพระพุทธศาสนา

เมื่อรู้จักหลักอันนี้

ภณีสูสาม มยฺ คาธา เราจักสวดพระคาธา

กาลทานปทีปิกา เราจักสวดพระคาธาแสดงอานิสงส์ของการให้ตามสมัย

เอตา สุณหตุ สกุกจํ ทายกา ปุณณกามิโน ทายกทายิกาทั้งหลายผู้ต้องการบุญ จงตั้งใจฟังพระคาธาทั้งหลายสืบต่อไปด้วยความเคารพ คาถานี้แสดงตาม **กาลทานสูตร** เมื่อพระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาทรงทอดพระกฐิน ณ สถานที่ใด สงฆ์ทุกวัดหมดประเทศไทยย่อมแสดงกาลทานสูตรนี้ถวายเป็นเบื้องหน้า กาลทานสูตรนี้เป็นทานสำคัญ ตามวาระพระบาลีว่า

กาเล ทนฺติ สปลุณา วทฺธฺวา วิตมจฺจรา

กาเลน ทินน์ อรยธู อรุญเตศุ ตาธิสุ
วิปสณนมนา ตสฺส วิปฺลา โหติ ทุกฺขิณา
เย ตตฺถ อนฺโหมทฺหติ เวยฺยาวจฺจํ กรฺโหนฺติ วา
น เตน ทุกฺขิณา โอนา เตปิ ปุณฺณสฺส ภาคิโน
ตสฺมา ทเท อปฺปฏฺวิวนจิตฺโต ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ
ปุณฺณานิ ปฺรโลกสฺสมี ปติฏฺฐา โหหนฺติ ปาณินฺนติ

แปลเนื้อความเป็นสยามภาษาว่า ทายกทายิกาทั้งหลาย ผู้ประกอบด้วยปัญญา ฉลาดพูด ปราศจาก
ความตระหนี่ เลื่อมใสแล้วในพระอริยบุคคล ในพระสงฆ์ เป็นผู้เลื่อมใสแล้วในพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ที่ตรงคงที่
ถวายนาน ทำให้เป็นทานที่ตนถวายเป็นแล้วโดยกาลสมัย ในกาลทักษิณาทานที่เขาถวายนั้น **ทกฺขิณา**แปล
ว่าทานสมบัติเป็นเครื่องเจริญผล ทานที่ทายกถวายนั้นเรียกว่า ทักขิณา ทักขิณาของทายกนั้นย่อมเป็นคุณ
ชาติมีผลไพบูรณ์ ถวายในพระสงฆ์ สรรเสริญว่าทักขิณาทานที่ถวายในพระสงฆ์นั้นเป็นคุณชาติมีผลไพบูรณ์
ทีเดียว ผลสมบูรณ์บริบูรณ์ทีเดียว ถ้าวาพูดถึงน้ำ เปี่ยมสระเปี่ยมมหาสมุทรเปี่ยมแม่น้ำทั้งนั้น ผลเต็มเปี่ยม
ไม่ขาดตกบกพร่องอันใด เพราะบริจาคทานในเขตบุญทีเดียว

ที่เราตั้งใจบริจาคทานบัดนี้ บริจาคทานอยู่ในสงฆ์ บางท่านมีทานเล็กน้อย เข้าไปถวายองค์ไหน
ถวายองค์นี้ นั้นทำให้ผลน้อยลงไป ถ้าทำให้ผลมาก มีน้อยเดียวก็ช่าง ผลไม่หน้อย กลัวยไปก็ช่าง มุ่งถวาย
พระสงฆ์ **ถวายพระสงฆ์จะถวายอย่างไร?** เพราะว่า ในหมดทั้งสากลโลกมีเท่านั้น ก็ขอถวายในสงฆ์
หรือไม่จะนั้นตั้งใจอยู่ว่า ท่านผู้หนึ่งผู้ใดเป็นพระอรหันต์ ผู้หนึ่งผู้ใดจะประพติตัวให้เป็นพระอรหันต์
ต่อไป เป็นอายุพระศาสนา หมดทั้งสากลพุทธศาสนา จงรับทานของข้าพุทธเจ้าเถิด ถ้าวาทานเห็นองค์
หนึ่งองค์ใดที่เป็นสามเณรก็ช่าง เป็นภิกษุก็ช่าง รูปพรรณสัณฐานเป็นชนิดใดก็ช่าง โอ ท่านองค์นี้ ๆ เป็น
อรหันต์อรหันต์ละ ท่านองค์นี้แหละจะเป็นพระอรหันต์ต่อไป ท่านองค์นี้แหละเป็นอายุพระศาสนาละ
ก็น้อมเคารพสักการะด้วยเบญจางคประดิษฐ์ทีเดียว แล้วก็ถวายทานนั้นไป ทานนั้นก็ตกเป็นสังฆทาน
แท้ ๆ ได้ชื่อว่าถวายทานในสงฆ์แท้ ๆ นี่แหละถวาย มีของเล็กน้อยให้ถวายฉลาดอย่างนี้ ถ้าฉลาดอย่างนี้
ก็เอาตัวรอดได้ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา

ตสฺมา ทเท อปฺปฏฺวิวนจิตฺโต ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ เพราะเหตุนั้น ทายกผู้มีจิตมิได้ทอดย
ว่าทายกผู้มีจิตมิได้ย่อหย่อนทอดย ให้ในที่เช่นใดมีผลมาก ควรให้ในที่เช่นนั้น ให้ให้ฉลาดอย่างนี้ เป็นทายก
ต้องฉลาดโง่ไม่ได้ **ถ้าวาทายกจะจงเสีย ผลมันก็น้อยไป ถ้าฉลาดก็ถวายเป็นกลางอยู่รำไป ผล**
มันก็มากยิ่งขึ้นใหญ่ไพศาล ท่านจึงได้วางหลักฐานไว้ว่า **ตสฺมา ทเท อปฺปฏฺวิวนจิตฺโต ยตฺถ ทินฺนํ**
มหปฺพลํ เพราะเหตุนั้น ทายกผู้มีจิตมิได้ย่อหย่อนมิได้ทอดย ให้ในที่เช่นใดมีผลมาก ต้องให้ในที่เช่นนั้น
ให้ยืนย่นอย่างนี้ละ

ปุณฺณานิ ปฺรโลกสฺสมี ปติฏฺฐา โหหนฺติ ปาณินฺ บุญย่อมเป็นที่ตั้งของสัตว์ทั้งหลายในโลกเบื้องหน้า
ในโลกนี้บุญก็เป็นที่ตั้งของสัตว์ทั้งหลายด้วย ไปในโลกเบื้องหน้าบุญก็เป็นที่ตั้งของสัตว์ทั้งหลายในโลก
เบื้องหน้าด้วยอีกเหมือนกัน

เมื่อรู้จักหลักอันนี้มันละก็ ให้แน่นอนในใจของตัวพินิจพิจารณาไปว่า
 การบูชาทั้งหลายมีไฟเป็นหัวหน้า
 คัมภีร์ทั้งหลายมีสาวิตติฉันทเป็นหัวหน้า
 ประเทศทั้งหมดหมู่มนุษย์ทั้งหมดมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นหัวหน้า
 สมุทรรสาคร แม่น้ำทั้งหมด บึงจะใหญ่กว้างลึกเท่าใด ทะเลสาบลึกเท่าหนึ่งเท่าใด มหาสมุทรรสาครเป็นใหญ่
 เป็นหัวหน้า
 ดวงดาวทั้งหมดมีดวงจันทร์เป็นหัวหน้า
 แสงร้อนทั้งหมดมีแสงอาทิตย์เป็นหัวหน้าเป็นประมุข เมื่อรู้จักหลักดังนี้
 การบำเพ็ญบุญทั้งหลายมีพระสงฆ์เป็นหัวหน้า ให้รู้จักหลักดังนี้

ที่จะให้เป็นสงฆ์ต้องให้เป็นกลาง ๆ นะ ได้ชื่อว่าวางหลักพระพุทธศาสนา เพราะศาสนาของ
 พระศาสดาจะทรงอยู่ได้ก็เพราะอาศัยความเป็นกลาง ภิกษุสามเณรวบชในพระธรรมวินัยประพฤติเป็นกลาง
 ปฏิบัติเป็นกลาง ไม่เข้าข้างตนไม่เข้าข้างบุคคลผู้อื่น อุบาสกอุบาสิกา บริจาคทานในพระพุทธศาสนา ให้ให้
 เป็นกลาง ไม่ค่อนข้างตนและหมู่ตนพวกตน ให้ให้เป็นกลางอย่างนั้น ได้ชื่อว่าบริจาคทานถูกทางสงฆ์ ถูก
 ประมุขของบุญทีเดียว ถูกเป้าหมายของบุญทีเดียว ให้แน่แน่วในใจอย่างนี้ทุกถ้วนหน้า

ที่ได้ชี้แจงแสดงมาตามวาระพระบาลี ในภณียานุโมทนาคาถา ตามวาระพระบาลีคือความเป็นสยาม
 ภาษา ตามมตยาธิบาย พอสมควรแก่เวลา **เอเตน สัจจวชฺเชน** ด้วยอำนาจความสัจที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติ
 ตั้งแต่ต้นจนจบอันนี้ **สทา โสตถิ ภวันตุเต** ขอความสุขสวัสดิ์จึงบังเกิดมีแต่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสร
 ในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า **สพฺพพุทธานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระพุทธเจ้าทั้งปวง **สพฺพพรมุขานุภาเวน** ด้วย
 อำนาจพระธรรมทั้งปวง **สพฺพสงฆานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระสงฆ์ทั้งปวง **ปิฎกตฺตยานุภาเวน** ด้วย
 อานุภาพปิฎกทั้งสามคือวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก **ชินสวาทานุภาเวน** ด้วยอานุภาพสวาทของ
 ท่านผู้ชนะมาร จงดลบรรดาลสุขสวัสดิ์ ให้เกิดมีในชั้นปัญจก แห่งท่านผู้ทานิสสรวิบัติทั้งหลาย บรรดา
 มาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมา พอสมควรแก่เวลา สมมุติยุดิธรรมิกถาด้วยอรรถ
 นิยมความเพียงเท่านี้ **เอว** ก็มีด้วยประการฉะนี้